

SKÖTSELPLAN
För Flemingsbergsskogens
Naturreservat

Huddinge kommun

Skötselplan för Flemingsbergsskogens naturreservat

Föreliggande skötselplan har reviderats. Ursprunglig skötselplan upprättades år 2006 i samband med beslut om Flemingsbergsskogens naturreservat.

Skötselplanens mål gäller i princip utan tidsbegränsning. En översyn av skötselplanen bör göras efter tio år för att bedöma behovet av en revidering av åtgärdsdelen. Vid denna revidering har främst kapitel 5 och 6 uppdaterats men också andra justeringar har genomförts för att anpassas till nuvarande förutsättningar och organisation inom Huddinge kommun. Även redaktionella justeringar har utförts.

Revideringen har utförts av naturvårdsenheten i Huddinge kommun.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

A. ALLMÄN BESKRIVNING

1. Administrativa data
2. Syftet med säkerställande och skötsel av Flemingsbergsskogens naturreservat
3. Beskrivning av området

B. PLANDEL

1. Disposition och skötsel av mark och vatten
2. Anordningar för friluftslivet
  - 2.1 Övergripande mål
  - 2.2 Åtgärder och skötsel
3. Gränsmarkering, skyltning
4. Reservatsförvaltning och tillsyn
5. Uppföljning
6. Ekonomi
7. Källförteckning

KARTA

Skötselkarta

A. ALLMÄN BESKRIVNING

1. Administrativa data

Uppgifter om naturreservatet

Namn:	Flemingsbergsskogens naturreservat
Län:	Stockholm
Kommun:	Huddinge
Kommundel:	Flemingsberg
Registerområde:	Huddinge
Församling:	Flemingsberg och Huddinge
Läge:	En kilometer söder om Huddinge centrum.
Topografiska kartan blad	10I SO och 10I SV
Ekonomiska kartorna blad	10I 3e (10834), 10I 2e (10824), 10I3f (10835), 10I2f (10825)
Koordinater	Rikets nät: 6566 1623
Markägare och fastighetsbeteckningar:	Huddinge kommun Gladö 1:3, Visättra 1:1, 1:5, 1:6, 1:8 och 1:9, Stensättra 1:1
Area:	967 hektar
Därav landareal:	956 hektar
Naturvårdsförvaltare:	Huddinge kommun

2. Syftet med säkerställande och skötsel av Flemingsbergsskogens naturreservatet

Det övergripande målet med skötseln är att uppfylla syftet med reservatet. Syftet med naturreservatet skall dels vara att bevara ett naturskogsområde och dess skyddsvärda växt- och djurliv. De arter och typiska organismsamhällen som är beroende av skog som lämnas för fri utveckling ska bevaras. Likaså ska de betespräglade skogarnas naturvärden bevaras genom naturvårdande skötselåtgärder. Även myrarnas höga naturvärden och de arter som är knutna till myrarna ska bevaras. Även naturvärden knutna till de öppna kulturmarkerna ska vårdas och skyddas. Syftet är vidare att bevara områdets värden för det rörliga friluftslivet. Syftet är också att skydda områdets kulturvärden.

Syftet ska nås genom att:

- delar av området (zon A) undantas från skogsbruk
- det inom betespräglade områden (zon B) sker naturvårdsinriktad skötsel med inriktning på en olikåldrig lövdominerad skog
- övrig skogsmark inom området sköts med inriktning på barrskogarnas naturliga störningsdynamik
- området ej markavvattnas
- diken på myrar och i sumpskogar läggs igen
- förutsättningarna ska vara goda för att livsmiljöer, växt- och djursamhällen samt arter som är knutna till natur- och urskog, betespräglad skog och myrar, sjöar och vattendrag ska kunna finnas kvar
- de öppna markerna ska hållas öppna genom åkerbruk, bete eller slåtter (zon C)
- hagmarker och åkerholmar med hävdgynnad flora eller med naturvärden knutna till träd ska bevaras eller restaureras. Växtnäring skall ej tillföras dessa marker. (Zon D)
- biotoperna för större vattensalamander inom området skyddas och vårdas, till exempel vid Huddinge gruva
- området är tillgängligt för besökande allmänhet
- informera om områdets natur- och kulturvärden.

3. Beskrivning av området (se även naturreservatsbeslutet)

3.1 Naturförhållanden

Området utgörs huvudsakligen av ett skogsområde innehållande både äldre naturskog, brandfält, brukad skog, myrar och skog med tydlig betespåverkan från äldre tider. I östra och norra delen finns även odlingsmark samt rester av äldre fortfarande öppna hagmarker.

Området är som helhet ovanligt artrikt och runt 100 rödlistade arter är påträffade vilket bekräftar områdets höga biologiska värden.

3.2 Rörligt friluftsliv

Det rörliga friluftslivet är av riksintresse och friluftslivet har värderats högt i regionplane- och trafikkontorets utredningar Storstockholms övergripande grönsstruktur (utgör ett kärnområde) samt i utredningen om de sociala naturvärdena inom grönsstrukturen (flera höga upplevelsevärden). Huddingeleden och andra välfrekventerade leder och stigar passerar genom området.

Området ingår även i Huddinge kommuns översiktsplan som bevarandeområde enligt naturresurslagen 2 kap. 6 § och ligger i ett område som utgör riksintresse för det rörliga friluftslivet, F8 "Ågesta-Lida". I rapporten "Huddinges grönsstruktur" (underlag till översiktsplan) anges detta som ett skogsområde av mycket högt naturvärde som bör inrättas som naturreservat.

3.3 Kulturhistoria

Kulturlandskapet kring Stensättra har höga skyddsvärden. Inom området finns på flera platser även fynd från stenåldern. Det är framför allt fynd i form av kvartsavslag som uppkommit vid tillverkningen av olika verktyg. Fynd har även gjorts av färdiga verktyg. De människor som vistades på den dåtida ögrupp som fanns här, levde huvudsak på fiske, säl- och fågeljakt.

3.4 Tillgänglighet

Området är lättillgängligt. Cykelväg finns ända fram och för bilburna nås området lätt från bland annat Sundby gård, Visättra och Flemingsbergsvikens våtmarksanläggning. Med buss nås området lätt från Huddinge centrum till Sundbygård alternativt med pendeltåg till Flemingsbergs station och därifrån promenad ca 700 meter.

3.5 Slitage- och störningskänslighet

Framför allt de centralt högt belägna områdena som domineras av näringsfattig hällmarkstallskog vilka är relativt känsligt för slitage. Naturskogen är känslig för skogsbruk. Inom området förekommer skogshöns (framför allt tjäder och järpe men även orre) vilka är särskilt störningskänsliga under vårvintern fram till och med sommaren. Dessa arter är även beroende av stora variationsrika sammanhängande skogsområden. Det är därför viktigt att ekologiska barriärer undviks samt att skogen brukas på ett naturvårdsanpassat sätt.

B. PLANDEL

1. Disposition och skötsel av mark och vatten

1.1 Övergripande mål

Det övergripande målet med skötseln är att uppfylla syftet med reservatet. Målet för området är att bevara ett stort orört skogsområde och därigenom bevara de naturvärden som är knutna till skogsekosystemen. Målet är vidare att bevara områdets myrar orörda. Även naturvärden knutna till de öppna kulturmarkerna ska vårdas och skyddas. Områdets värden som strövområde för det rörliga friluftslivet är också viktigt.

1.2 Generella riktlinjer och åtgärder

Här nedan redogörs för de generella riktlinjer som skall gälla för skötseln.

- Ett kärnområde (zon A) inom skogen skall av naturvårdsskäl lämnas för fri utveckling. Slutmålet för denna del är urskog.
- Inom betespräglade områden (zon B) sker naturvårdsinriktad skötsel med inriktning på en olikåldrig lövdominerad skog. Naturvårdsintresset har första prioritet. Insatserna skall främst vara inriktad på att gallra bort barrträd. Men alla barrträd gallras inte bort utan inslag av barrträd ska finnas. Det är också viktigt att lövträden ges möjlighet att åldras (evighetsträd) och att andelen död ved hålls så hög som möjligt.
- Den öppna marken sköts med bete, slåtter eller åkerbruk (zon C).
- Hagmarker med hävdgynnad flora eller med naturvärden knutna till träd och åkerholmar ska bevaras eller restaureras till exempel vid Oxhagen och Risselkärr (Zon D). Hagmarkerna ska helst betas av nötkreatur eller får och/eller slås, i andra hand ett försiktigt bete med häst. Växtnäring får ej tillföras marker inom zon D.
- Resterande skogsmark inom reservatet skall skötas med inriktning på barrskogars naturliga störningsdynamik, vilket bl. a innebär följande:
  - Medelåldern för brukade bestånd höjs på sikt genom förlängda omloppstider.
  - Brukade ytor får ej vara kala. Skärm och/eller grupper av äldre träd lämnas generellt.
  - Bestånden tillåts bli olikåldriga genom selektiva avverkningar till exempel blädning.
  - Naturlig föryngring eftersträvas. Plantering i undantagsfall.
  - Hyggesbränning bör prövas i begränsad omfattning.
  - Lövskog ingår som ett naturligt inslag i successionen efter avverkning. Viss andel av spontant föryngrad lövskog lämnas oröjd/ogallrad.
  - Mängden död ved kan påverkas och ökas i den brukade skogen till exempel genom ringbarkning, fällning av utvalda träd och dämning av diken.
  - Den brukade skogen sköts med inriktning på grova dimensioner, och får därigenom god tillgång på värdefulla "evighetsträd" till exempel av tall och asp.
  - Befintlig underväxt lämnas vid skogliga åtgärder.

- Skogsvård (röjning/gallring) inom området skall syfta till att skapa variation i den yngre skogen. Ovanliga trädslag och buskar (rönn, en, av särskilt värde för flora och fauna) kan gynnas aktivt.
  - Markberedning får ej förekomma.
  - Myrmark och bergsområden lämnas orörda.
  - Nya våtmarker kan skapas till exempel genom dämning eller genom att lägga igen diken
  - Den brukade skogen skall ge förutsättningar för livskraftiga stammar av småvilt och älg.
  - Utkörning av virke ska ske så att markskador minimeras, till exempel genom att endast köra på tjälad eller torr mark.
- Mot angränsande bebyggelse och vägar, markerat med zon E på skötselplanekartan, kan enstaka träd tas bort som hotar egendom;
  - Nya våtmarker kan skapas både i skogsmark och i kulturlandskapet till exempel genom dämning, grävning eller genom att lägga igen diken;
  - Den gamla Sockenvägen från Sundby till Flemingsberg som passerar genom området vid Stensättra värnas och i samband med eventuella åtgärder av vägen ska hänsyn tas ur kulturmiljösynpunkt;
  - Miljöer för större vattensalamander inom området värnas.

2. Anordningar för friluftsliv

2.1 Övergripande mål

Genom informationsåtgärder skall området göras mer lättillgängligt. De naturliga förutsättningarna för friluftslivet skall vara styrande för områdets nyttjande. Inga ytterligare leder eller stigar skall anordnas. Området skall kunna användas som studieobjekt för bl. a skolor.

2.2 Åtgärder och skötsel

- Naturvårdsförvaltaren ansvarar för renhållningen inom området.
- Enkla och tydliga informationstavlor skall uppsättas genom naturvårdsförvaltarens försorg på den plats som finns markerad på skötselplanekartan. På dessa tavlor skall finnas information om området och vad som gäller för allmänhetens vistelse inom naturreservatet.
- Befintliga leder och stigar skall vara uppmärkta och skötas. Vindfällan som faller över leder och stigar får flyttas.
- Parkeringsplatser ska finnas vid Sundby gård, Visättra och Flemingsbergsvikens våtmarksanläggning.
- En informationsfolder skall utarbetas och finnas tillgänglig i anslutning till området. Naturvårdsförvaltaren ansvarar för folderns utformning.
- Något byggande för friluftslivet (vindskydd, toaletter, omklädningshytter o dyl.) är ej aktuellt.

3. Gränsmarkering, skyltning

Reservatets gränser skall markeras ut av naturvårdsförvaltaren enligt Naturvårdsverkets anvisningar. Naturvårdsförvaltaren ansvarar även för övrig skyltning. Skyltningen utförs enligt Naturvårdsverkets riktlinjer.

4. Reservatsförvaltning och tillsyn

Naturvårdsförvaltare är Huddinge kommun. Det innebär ett övergripande ansvar för att syftet med reservatet uppnås och omfattar ansvar för bland annat naturvårdsåtgärder, informationstavlor och annan skyltning, miljöövervakning samt kontakt med markägare och andra berörda. I arbetsuppgifterna ingår också information och upplysning av naturreservatets värden och bestämmelser.

Tillsyn enligt miljöbalken inom naturreservatet utförs av tillsynsmyndigheten i Huddinge kommun.

5. Uppföljning

Reservatet bör fortsatt dokumenteras för att öka kunskapen om områdets naturvärden. Förvaltaren ska dokumentera utförda åtgärder samt annat som kan vara av intresse för förvaltningen i enlighet med kommunens egna uppföljningsrutiner.

Uppföljning av naturvärden och tillstånd kan på sikt leda till att ytterligare skötselåtgärder blir aktuella, med syfte att bibehålla och utveckla reservatets naturvärden. Skötselplanen får i så fall revideras eller kompletteras.

6. Ekonomi

Finansiering av naturvårdsförvaltningen sker genom kommunala medel för skötsel av naturvårdsobjekt med mera. Förvaltningskostnaderna utgörs av gränsmarkering, informationsskyltning, anläggande och underhåll av anordningar för friluftslivet, naturvårdsåtgärder, miljöövervakning samt dokumentation och uppföljning.

7. Källförteckning

- Collinder, P. och Haglund, A., Ekologigruppen AB 1996: Grönstrukturen i Stockholmsregionen. Regionplane- och trafikkontoret, Stockholms läns Landsting.
- Huddinge kommun 1994: Jord- och skogsbruksprogram för Huddinge kommun.
- Huddinge kommun 1996: Åtgärdsplan del 1 för jord- och skogsbruk i Huddinge kommun.
- Hylander, C 1996: Inventering av mossor i Huddinge.
- Karlsson, R 1996: Skogsinventering i Huddinge kommun.
- Klevemark, E. och Klevemark, B. 1996: Botanisk inventering inom Huddinge kommun. Huddinge kommun.
- Länsstyrelsen i Stockholms län 1996: Naturkatalog för Stockholms län (remissutgåva)
- Länsstyrelsen i Stockholms län 2003: Aldrig långt till naturen – Skydd av tätortsnära natur i Stockholmsregionen. Rapport 2003:20.
- Miljökontoret i Huddinge kommun 1997: Inventering av rödlistade arter på Södertörn.
- Miljökontoret i Huddinge kommun 1997: Huddinges grönstruktur. Underlag för Översiktsplan 1997.
- Miljö- och hälsoskyddsnämnden och AB CONEC 1989: Naturinventering 1989. Huddinge kommun.
- Naturvårdsverket 1990: Områden av riksintresse för naturvården & friluftsliv. Rapport 3771.
- Regionplane- och trafikkontoret 2004: Hanvedenkilen – Upplevelsevärden i Stockholmsregionens gröna kilar. Rapport 7:2004.